MATERIAŁY, INFORMACJE

Bogusław Zakrzewski

PASJE PROFESORA KOLMAŠA

Profesor dr Josef Kolmaš, jeden z czołowych europejskich sinologów i tybetologów, o imponującym dorobku i międzynarodowej renomie, urodził się 6 sierpnia 1933 r. w Temici, na południowych Morawach. Uczył się w gimnazjum i mieszkał w internacie prowadzonym przez jezuitów w Velehradzie, gdzie jednym z jego nauczycieli był Tomas Szpidlik, w 2003 r. podniesiony przez Jana Pawła II do godności kardynała. Doskonała znajomość łaciny spowodowała zainteresowanie misjonarską pracą jezuitów w Chinach i Tybecie, prowadzoną od XVII w. Młody Kolmaš wstąpił nawet do nowicjatu w 1948 r., ale w kwietniu 1950 r. służba bezpieczeństwa deportowała członków wspólnoty, poddając ich „reedukacji przez pracę”. Małoletniego Josefa zwolniono po kilku miesiącach i mógł dokończyć naukę w szkole średniej, gdzie nauczyciel francuskiego rozbudził w nim zainteresowanie językiem chińskim.

W 1952 rozpoczął studia sinologiczne na Uniwersytecie Karola w Pradze u prof. J. Pruška i jego uczniów. Na II roku podjął naukę języka tybetańskiego. W 1957 r. otrzymał dyplom ukończenia studiów, przedkładając pracę o zaniku *ambanatu* (tj. instytucji rezydenta-namiesznika z ramienia rządu pekińskiego) w Tybecie z końcem dynastii mandżurskiej (1911).

Przez dwa lata przebywał na podyplomowym studium w Pekinie, głównie w Instytucie Mniejszości Narodowych, gdzie pogłębiał wiedzę na temat języka i kultury tybetańskiej. Do kraju przywiózł ze sobą pełne wydanie tybetańskiego kanonu buddyjskiego *bka gyur* i *bstan gyur*. Całe życie zawodowe profesor Kolmaš spędził w Instytucie Orientalistyki Czechosłowackiej, a następnie, Czeskiej Akademii Nauk.

Stopień kandydata nauk uzyskał w 1965 r. – dysertacja nosiła tytuł *Konferencja w Simli, 1913–1914*. Od maja 1994 do 2002 był kierownikiem wspomniane-

go Instytutu. Poczynając od wczesnych lat 90. wykładał także na uniwersytecie w Brnie, gdzie habilitował się w dziedzinie antropologii kulturowej (*Antropologické struktury zemi východní a vnitřní Asie a jejich místo v současné době: Fenomen sociokulturního přenosu*), gdzie uzyskał tytuł profesora.

W ciągu niemal 50 lat uczestniczył, wygłaszając referaty, w licznych naukowych konferencjach międzynarodowych w wielu krajach Europy, Azji, Ameryki i Oceanii; odwiedzał je także podczas pobytów naukowych i wykładów. Jest członkiem International Association for Tibetan Studies (1979), European Association of Chinese Studies (1990) i in. Współpracuje z zagranicznymi czasopismami naukowymi, zajmującymi się problematyką Azji Wschodniej.

Wydany w 1999 r. w Pradze drukiem przez Instytut Orientalistyczny spis publikowanych i niepublikowanych prac J. Kolmaša obejmuje ponad 700 pozycji różnego rodzaju – tekstów własnych i przekładów z chińskiego, tybetańskiego, angielskiego, francuskiego, rosyjskiego.

Na temat dokonań uczonego pisali różni autorzy – jednym z nich jest Martin Slobodník, którego artykuł *Naukowa droga sinologiczno-tybetańska – na jubileusz (70-lecie) profesora Josefa Kolmaša* znalazł się w numerze drugim (2003) czasopisma „Studia Orientalia Slovaca”, wydawanego przez Katedrę Języków i Kultur Krajów Azji Wschodniej Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu im. A. Komeńskiego w Bratysławie.

Wybrane prace w jęz. angielskim prof. Josefa Kolmaša:

1. *Tibet and imperial China; a survey of Sino-Tibetan relations up to the end of the Manchu dynasty in 1912*, Canberra 1967.
2. *Genealogy of the Kings of Derge (Sde-dge'i rgyal rabs)*. Tibetan text edited with historical introduction by Josef Kolmaš, Prague 1968.
3. *Tibetan manuscripts and blockprints in the Library of the Oriental Institute Prague*, Prague 1969.
4. *Prague collection of Tibetan prints from Derge; a facsimile reproduction of 5,615 book-titles printed at the dGon-chen and dPal-spungs monasteries of Derge in Eastern Tibet*, Wiesbaden–Prague 1971–1996.
5. *Iconography of the Derge Kanjur and Tanjur: facsimile reproductions of the 648 illustrations in the Derge edition of the Tibetan Tripitaka, housed in the Library of the Oriental Institute in Prague*, New Delhi 1978, 2002.
6. *Tibetan books and newspapers (Chinese collection): with bibliographical notes*, Wiesbaden–Prague 1978.
7. *Ferdinand Stoliczka (1838–1874): the life and work of the Czech explorer in India and High Asia*, Wien 1982.
8. *The Ambans and Assistant Ambans of Tibet (A chronological study)*, Prague 1994.